

מה אתה יודע על געגוע

הדסה בן ארי

מה אתה יודע על געגוע

נשות נופלים ממלחמות ישראל
מספרות אהבה

Hadassa Ben Ari

What Do You Know About Longing?

Wives of Israel's Fallen Soldiers Talk About Love

הדסה בן ארי

מה אתה יודע על געגוע: נשות נופלים ממלחמות ישראל מספרות אהבה

עורך אחראי: ראובן ציגלר

עורכת ראשית: אוריה מבורך

עורכת משנה: אפרת גרוס

ייעוץ תוכן: ענת לב־אדלר

עריכה לשונית: שרה המר

הגהה: אביחי גמדני

עימוד: רינה בן גל

עיצוב עטיפה ועיצוב גריד העימוד: שמואל לעסרי

© כל הזכויות שמורות להדסה בן ארי, תשפ"ה 2025

בספר מופיעים ציטוטים מתוך השירים הבאים:

עמ' 109 **עד סוף העולם** / יוסי גיספן © כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

עמ' 167 **אניית כנפיים** / תרזה גויטיין © כל הזכויות שמורות למחברת

עמ' 215 **על קו הזינוק** / מילים ולחן: מיכה שטרית, ביצוע: החברים של נטאשה.

באדיבות נענע דיסק

אנו מודים לכל היוצרים שהביעו את הסכמתם לשימוש ביצירתם.

המערכת עשתה ככל יכולתה על מנת לאתר את בעלי הזכויות של

כל החומר שנלקח ממקורות חיצוניים. אנו מתנצלים על כל השמטה

או טעות, ואם יובאו לידיעתנו, נפעל לתקן במהירות הבאות.

ספרי טובי, הוצאת קורן

ת"ד 4044 ירושלים 9104001

טל': 02-6330530 פקס: 02-6330534

office@korenpub.com

www.korenpub.co.il

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן, במאגר מידע, לשרר או

לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל

חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר

הכלול בספר זה, אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמו"ל.

מסת"ב ISBN 978-965-526-405-0

נדפס בישראל 2025 Printed in Israel

תוכן עניינים

9	הקדמה
	לחיות עם שתי אהבות
15	אדוה יהלום
	לקח לי ארבעים שנה לדבר על מה שעברתי
39	אורה קפלן
	בגיל ארבעים אני מת
53	עמנואל גודמן
	הוא קנה רק לי אגס מהשוק
75	רבקה ג'אן
	אמרתי לעצמי: אני אתן לו מלחמה אחת
89	נוגה ברוך
	קודם כול שמוליק
105	איריס חלפון
	אני אמשיך לרוץ בשבילי ובשבילו
125	נרין עבראללה
	אצבעות שבורות
139	עופרה ירד
	ואז דולב הלך ואיתו הלך לא רק ההווה,
	אלא גם העתיד ואפילו העבר
159	מיכל קסטן קידר
	מה יגידו עליי אם אחליף את השחור
179	אלין אבו סאלח
	לחכות לו שישוב
197	יעל נאמן

עד ארנון חנקתי הרבה פנטזיות

219	תמר יפרח
	רצייתי שמישהו יקום בבוקר ויסתכל עליי
235	זוהרה סלע
	הלכתי לצידו ואמרתי:
	אני מרגישה שאני הולכת על גג ההיסטוריה
253	מאירה דניאל
	רק שאדע אם לחכות לך או לא
271	יערה שם טוב
	אני אומרת לו: תודה שהתחתנת איתי
287	מיכל הרשקוביץ
	אני לא חולמת היום את החלומות שחלמתי אז
305	יהלי ביטון
	מה אתה יודע על געגוע?
327	עדנה סרוסי נגה
341	אחרית דבר

כְּנִרְאָה שְׁאֶצְטָרֵךְ לַעֲצֹם אֶת הָעֵינִים שׁוּב וּלְהוֹצִיא
 קֶלֶךְ
 וְאִז אֶצֵּא מֵעוֹרוֹנִי כְּדִי שְׁאוּכַל לְהַגִּיד
 שְׂבַחְרָתִי בְּךָ בְּעֵינִים פְּקוּחוֹת.
 קִרְאתִי פֶּעַם עַל אִשָּׁה שֶׁהִתְחַתְּנָה עִם דּוֹלְפִין וְצַחֲקָתִי
 נִוְרָא
 כַּמָּה אֲנַחֲנוּ דּוֹמוֹת.
 כָּל אֶחָד מִתְנַתֵּן עִם הַדְּמִיוֹן שְׁלוֹ,
 אִף אֶחָד לֹא רוֹצֵה לְהִתְפַּכֵּחַ בְּבִקּוֹר כְּשִׁישׁוּנִים כְּפִיּוֹת.
 מִלִּיּוֹנֵי אֲנָשִׁים כָּתְבוּ שִׁירִים עַל אֶהָבָה,
 מְלִיאָדִידִים אַחֲרֵים לֹא שָׁמְעוּ עָלֶיהָ מַעוֹלָם, קָרְאוּ לָהּ
 אֵינֶרְצִיָּה
 הָרָגֵל
 בְּטָחוֹן
 זֶה-מָה-יֵשׁ.
 אֲנִי קוֹרְאֵת לָהּ כְּבוֹד, בְּחִירָה, אֶחָד.

לכל המבקשים והמבקשות אהבה ששווה לחיות למענה.

הקדמה

מה אני יודעת על געגוע

בשנת 2008, כשמלאו לי עשרים והייתי ערב החתונה שלי, עשיתי לראשונה את דרכי במסדרונות האקדמיה כסטודנטית לתקשורת ומדעי המדינה. כשהתבקשתי לחשוב על נושא לעבודה סמינריונית בתקשורת, היה לי ברור מאוד מה אחקור: איך סרטי דיסני משפיעים על תפיסות האהבה שלנו. בעולמות של דיסני, אהבה היא נסיכה צרת מותניים מחובקת בזרועות אביר שמגיע על גבי סוס או כרכרה וחוטף אותה לרחבת הריקודים בעיצומו של נשף נוצץ.

הנסיך לעולם אינו עייף ונרגן, לעולם אינו טוען שהנסיכה רוקדת לו על העצבים ואינו מנסה להימלט לפגישת עבודה מאחר צוהריים עם הילדים. הנסיכה אף פעם לא צועקת עליו שיפנה כבר את הזבל, שיחזור לראות אותה כמו בהתחלה ושעכשיו התור שלה לחטוף איזה שנ"צ כי היא נופלת מהרגליים.

השניים האלה, על המסך, תמיד נראים טוב, הכרס שלהם לא מתפתחת עם השנים והחיוך נותר צחור למרות כל הקש שהם אוכלים. בפנטזיות של הלב אפשר ממש להאמין להם שכך נראית אהבה. אבל בהיגיון ובניסיון, כולנו יודעים שהם, ובכן, חיים בסרט.

הגשתי עבודה לא רעה ולשמחתי וגם לצערי הציון היה מעולה. כלומר ההנחות שלי היו מדויקות. ובעוד המרצה שאלה מתי אחקור את הנושא בעבודת התזה, רק שאלתי את עצמי מתי נפגוש בפריים טיים אהבה אמיתית שתספר לנו משהו גם על עצמנו.

עם תחילת מלחמת "חרבות ברזל", כשראיתי אלמנות צעירות ויפהפיות בוכות על הקברים, חשבתי לעצמי, וואו, איזו אהבה בטח הייתה להם! אלו יפות התואר שהיו נשואות ליפי הבלורית, ויד אכזרית גרעה את אהבתם בתחילת החיים.

אבל, ציינתי לעצמי, גלימת העז והצער שהזוגות הללו נעטפים בה באופן מידי, מכסה ומעלימה מהתודעה את משברי הימים שהם ודאי חוו, כמו שקורה בכל זוגיות. עכשיו, כשהם גיבורים והן אלמנות וכולם קדושים, קשה לנו להעלות בדעתנו שהוחלפו ביניהם המילים למה בכלל התחתנתי איתך, או – נמאס לי ממך תחזור לאמא שלך, או די, אנחנו צריכים להתגרש. אנחנו כבר לא רואים את הבקיעים, לא את זה שהיא התנגדה למלחמה בעזה ועדיין תמכה בו כשהוא יצא למילואים, או שהם רבו בראש השנה ולא השלימו עד הרגע שבו הוא עלה על מדים ויצא מהבית בשבעה באוקטובר, או שהקשר שלהם היה מורכב מפוסט טראומה ובגידות ומבחירה זה בזה בכל יום מחדש. וחשבתי לעצמי שהגיע הזמן לספר גם את האמת שמאחורי האהבה. שאם הגיעו לפריים טיים אנשי לב, אמיצים, אנשים שמסרו את גופם ונפשם, את זוגיותם ואת חייהם למען העם והמולדת, גיבורים בעל כורחם, אני רוצה לשמוע מה יש לאלמנות שלהם להגיד על אהבה. כלומר, על איך נראית אהבה של החיים, לא רק הציור של האהבה שמצטייר בדמיון שלנו אחרי מוות הירואי.

אז בשנה האחרונה יצאתי למסע שבמסגרתו נפגשתי עם עשרות אלמנות שהגברים שלהן נפלו במערכות ישראל. אלמנות ממלחמות ששת הימים, ומלחמת ההתשה, מיום הכיפורים, ומלבנון השנייה, מצוק איתן וחרבות ברזל.

השכול הוא לא אונייה שמישהו שש לקפוץ עליה, וכשראיתי אותן מושלכות לתוכה, רציתי לחבק איתן את הכאב הזה. וגם ללמוד משהו על עצמי. הפגישות שלנו התקיימו בשעה שעוד ועוד חיילים שלנו נופלים בקרב או נלחמים על חייהם בבתי החולים. הדמעות עמדו בינינו ונשארו תלויות גם אחרי שכל המילים כבר נאמרו ונכתבו. יש מקומות בין הדפים שתוכלו ממש לגעת ולהרגיש אותן, חמות ובלתי מנוחמות.

בסופו של דבר, נאספו אל בין דפי הספר סיפורי האהבה של שמונה עשרה נשים כנות ומטולטלות, שהתרגשו מכך שסוף סוף הן נשאלות לא רק עליו, אלא גם על עצמן בתוך האהבה שהייתה ואברה.

בין המשתתפות גם עדנה סרוסי נגה, ארוסתו של הדר גולדין שנפל בעזה ונשאר בה חלל שבוי. כששמעתי אותה, שמעתי את קולן של החברות והארוסות שאולי לעולם יהיו במידה מסוימת שקופות עבורנו בשל מעמדן הכאוב והמיוחד. הספר הזה מוקדש להן.

על ספינת השכול הטרופה שמיטלטלת כבר עשרות שנים במימיה הסוערים של מדינת ישראל, אנחנו יכולים לקפוץ עכשיו לרגע, להציץ ולאמץ לקרבנו כל מה שנוכל ללמוד על אהבה, שבר וחיים.

אני רוצה להודות בראש ובראשונה לאלמנות שהתראיינו לספר ושפתחו את הכתוב פעם אחר פעם כדי לאשר אותו. ואף על פי שהן הוצפו בכל פעם מחדש, הן עשו זאת עבור האהובים שלהן ועבורנו, ואני מקווה שגם עבורן. בזכותן אנשים ירצו לחבק את האהובים שלהם, הם יזכרו את מה שחשוב ולא ייתנו למים רבים לשטוף את האהבה שלהם, את החיים שלהם. בזכותן. שימו לב שהאלמנות וקרוביהן מופיעים בשם בדוי, למעט סיפוריהן של: אורה קפלן, איריס חלפון, מיכל קסטן קידר, יעל נאמן ועדנה סרוסי נגה. תודה לשירה שמעון, חברת הנפש הוותיקה שלי שיצאה איתי למסע הזה ודחפה אותי, ויצרה קשר עם האלמנות והחייתה אותי ימים רבים. תודה שהיית המקום עבורי לעבד את המסע שלהן ואת המסע שלי.

תודה לאוריה מבורך, העורכת הראשית של הוצאת טובי־מגיד־קורן. את מעיין נובע, את האישה האידיאלית (אל תמחקי לי את זה בבקשה!), וכשראיתי אותך ידעתי שאנחנו החברות הכי טובות ולכן אפקיד את הספר בידיך.

תודה ליהושע מילר, המנכ"ל שלנו, האיש והלב. אתה יודע שהיית איתי בכל עמוד, נכון? ועכשיו לקחתי אותך איתי לחיים. תודה לראובן ציגלר, ראש המערכת, איש החזון, בעל האכפתיות הנדירה והמקצועיות האינסופית. תודה לענת לב אדלר, הדבר הכי טוב שקרה לספר הזה! קיבלת את התפקיד לשמור עליי מפני עצמי, חידדת אותי ועשית אותנו יפים. אל

תשכחי מי הראשונה שגרמה לך לעלות על כזאת רכבת הרים. תודה לאפרת גרוס עורכת המשנה הלבבית שלנו! תודה לשרה המר עורכת הלשון, לרינה בן גל על העימוד, לאביחי גמדני על ההגהה, היינו צריכים לשלם גם על תוספת סיכון עם החומרים האלה, הא? תודה לאוולין לנדאו ושי לירן המתמללות המסורות שלנו. תודה לשמואל לעסרי על עיצוב העטיפה. תן לי משהו מהיצירות שלך!

תודה לחברים ולחברות שליוו אותי. הרב ליאור אנגלמן, יובל אברמוביץ', יאיר אגמון, רמה בורשטיין, יוני אופיר, עודד ומרב פרלשטיין, עידו מור, שולמית פלזנר. אבי גז, הספר היה נראה אחרת לגמרי בלעדיך, ויעל שבח (אני לא יודעת, אולי בעצם את אחות ביולוגית שלי?).

תודה לנשים היפות והטובות מחבורת הלימוד השבועית שלי שעזרו לי לעבד את השבר לתורות ותפילות. תודה לכל החברות שלי, צריך להקדיש לכן פרק, על מה שאתן בעולם שלי. עכשיו אפשר לשבת לקפה.

תודה למשפחה שלי, לאחים ולגיסות ולגיס שלי, שלא הפסיקו להחזיק לי ידיים גם כשאמרתי שאין לי זמן וסבלנות אליהם כי אני דוהרת קדימה. תודה לסבתא חנה צוקר, אמא הני רגב, אחותי אילת שורץ וחמותי לאה בן ארי. שרשרת של נשים חזקות ויפות, לא שפויות במידה הנכונה והקרקע לכל מה שאני.

לאלוהים, שהחיה אותי. אני חושבת שדור המלך כתב עליך ועליי, תשוב תחיני ומתהמות הארץ תשוב תעלני.

אחרונים חביבים, נועזים ומעוררי השראה, הילדים שלי שמכוחם ולמענם אני יוצאת לכל המסעות בחיי. שיר ציון, ברוך חי, משה, מרים, אהבה, שלום ואורי-שושנה. הספר הזה יוצא לאור מתוך הנתינה וההקרבה שלכם. תודה. ועכשיו אני מביחה ללמוד לשחק בפלייסטיין.

זה הדבר שהיה במרכז הזוגיות שלנו
כל הזמן, המשחק כביכול בין האהוב
החי לאהוב המת, ההשוואה בין שניהם,
הטרגדיה שהפסיקה את סיפור האהבה
הראשון שלי והעניקה לי את סיפור
האהבה השני שלי.

// אדוה יהלום, שם בדוי

לחיות עם שתי אהבות

אדוה יהלום

בת 42, חברתו של סמ"ר זיו בנימיני ואלמנתו של סא"ל עומד יהלום.
אמא לחופית (16), יניב (13), אור (10) ומררה (6).

 פעילות מבצעית בעזה (בנימיני) * חרבות ברזל (יהלום)

אחרי הפרק הראשון שלי עם זיו שאלתי את עצמי איך אני אמצא מישהו, איך אני אמשיך לחיות אחרי שהוא נהרג, איך אני אמצא אהבה. ואז הגיע עומר, אהבת חיי השנייה.

ואחרי שעומר נהרג, אמרתי לעצמי מהרגע הראשון שאני יודעת שאני אמשיך בחיים עם כל הכאב והעצב. אני יודעת שעוד יגיע לי פרק חדש. אני כל כך מאמינה בזה ורוצה את זה. למרות שהיו לנו חיים שלמים ביחד, והיינו הרבה זמן ביחד. אני מבינה היום שהחיים ממשיכים.

החיים שלי נראים כמו סרט. לא בחרתי בזה. אבל זה מה יש. ומפה אני בוחרת איך לחיות אותם. וברור לי כמו השמש שזורחת, ברור לי שאני רוצה לחיות. רוצה לחיות טוב, רוצה לחיות שמח, רוצה שהבית יהיה שמח ושהילדים שלי יהיו שמחים.

עומר ואני התחתנו בשבעה באוקטובר 2007. התחננה שלנו הייתה כל כך

יפה, והתקיימה בגן אירועים פתוח מהמם וטובל בטבע, בדיוק כמו שרצינו. התעקשנו שכל האירוע, כולל החופה והריקודים, יתקיים בחוץ, ולאורך כל השבוע שלפני היינו במתח, כי אמרו שירד גשם. בסוף היום שלנו היה יום מושלם.

עומר היה החבר הכי טוב של זיו, אהבת חיי הראשונה והאדם שאיתו עמדתי להתחתן. עם זיו רק דיברתי על חתונה.

הוא עשה את המסלול המפרך של שייטת 13 וחשבנו שאחרי שהוא יסיים אותו, נוכל למצוא את הזמן הנכון להתחתן. אבל לא הספקנו. עומר, החבר הכי טוב של זיו, היה האדם הקרוב והנכון לתמוך בי אחרי שהוא נפל. הייתי בת שירות לאומי כשהכרתי את זיו. התנדבתי בקיבוץ שסמוך לקיבוץ שלו. וחברה טובה שלי החליטה שאנחנו מתאימים, למרות שהגעתי מבית דתי והוא היה חילוני לגמרי, לא מכיר את הדת ולא יודע כלום. וככה נפגשנו והתאהבנו. היה בינינו חיבור מדויק ומושלם. באמצע שבוע לא נפגשנו בכלל כי הוא היה בשייטת ובסופי שבוע בילינו כמו שצריך. אהבנו מאוד לצאת ביחד עם חברים למסיבות בשישי בערב בפאבים של הקיבוץ. ותמיד סביב שלוש בלילה בדרך חזרה היינו עוצרים ברוכנן קניקיות שפתוח כל הלילה, קונים לחמנייה עם קניקיה וממשיכים הביתה. היינו צעירים בלי דאגות על הראש והיה לנו כל כך כיף.

בשבת בבוקר הכיף שלנו היה להיות ביחד בבית או לנסוע למסעדה תאילנדית שנורא אהבנו. היינו לוקחים משם אוכל וממשיכים לאמא של זיו. ובנסיעות תמיד שמנו מוזיקה בפול ווליום והחזקנו ידיים. אני זוכרת את הרגעים האלה כאילו הם קורים עכשיו. ידענו ליהנות עד הסוף מ-48 השעות שהיו לנו ביחד כשהוא היה יוצא הביתה.

החלום הכי גדול שלנו היה להתחתן, להקים בית ולגור בצפון. זיו השלים אותי ברוגע שלו, היה לו מין רוגע שלא משנה מה, הכול יהיה בסדר, תמיד. אהבתי את זה נורא. וכשלא היה בסדר הוא ידע איך להרגיע אותי. לא היו ריבים או ויכוחים בינינו, הכול היה על מי מנוחות. זיו היה אחד האנשים המצחיקים וזה התבטא בדברים הקטנים. אני אומרת שלא הייתה לו עצם בלשון, כי הוא אמר מה שהוא חושב ומרגיש וזה תמיד היה מקסים וגם מצחיק. זיו יצא למבצע ממוקד בעזה המקוללת יחד עם השייטת. ידעתי שהוא יוצא למבצע בחמישי בלילה והוא אמר לי שביום שישי הוא ירים טלפון

ברגע שהם יחזרו. ביום שישי קמתי לעבוד ברפת וסביב השעה שבע בבוקר התקשרתי והוא לא ענה. התקשרתי כמה פעמים והתייאשתי כשלבסוף ענה המשיבון. הבנתי שמשהו לא בסדר והתקשרתי לאמא שלי. הייתה לי תחושה פנימית לא טובה, ליתר דיוק הייתי בהיסטריה. אמא שלי ניסתה להרגיע אותי, אבל כשניתקתי איתה את השיחה, ואני זוכרת את זה עד היום למרות שעברו עשרים שנה, הייתי נסערת בטירוף ולא ידעתי מה לעשות עם עצמי. כעבור כמה דקות התקשר אליי בן הזוג של אמא של זיו. הוא שאל אותי איפה אני נמצאת ואמר, אני בא לקחת אותך. הוא הגיע תוך שתי דקות ולכל אורך הנסיעה, עניין של חמש דקות, הוא שתק. כשהגענו לבית שלהם כבר ראיתי אמבולנס ורכב של הצבא, אחותו הקטנה של זיו ישבה על המדרגות וכיסתה את הפנים. צעקתי עליה ואמרתי, תגידי לי מה קרה, תגידי. זה זיו? והיא התחילה לבכות.

פתחתי את הדלת ורצתי לאמא שלו. ממש התרסקתי על הרצפה לידה ואמרתי לה, אני לא מאמינה שזה קורה.

זיו נהרג במהלך הפעילות. כשהכוח סגר על בית של מחבל, זיו נשכב על מטען והמטען התפוצץ. הוא נהרג במקום. ההרוג היחיד בפעולה. כשנכנסתי לבית הגבתי בהלם גדול. בשוק. העולם קרס עליי. הרגשתי תלישות. מה יהיה איתי, מה אני עושה עם עצמי עכשיו. לא הבנתי איך זה יכול להיות. לא הבנתי.

החתונה שלי ושל עומר שילבה בתוכה את כל קשת הרגשות. הייתה שם שמחה מאוד גדולה והתרגשות וגם עצב. המשפחה של זיו הגיעה ולמרות שלא היה להם קל בכלל, הם לא חשפו את הקושי. הם עמדו לצידנו וחיבקו והתרגשו ביחד איתנו. הסתכלתי עליהם כל הזמן, רציתי לדעת שהם בסדר בתוך כל הדבר הזה שנקרא החתונה שלי.

כשנכנסנו מתחת לחופה, הרב המחזן התחיל לערוך את הטקס. והוא היה איש כזה מקסים, ממש אדם טוב. הוא נורא רצה להזכיר את זיו ולמרות שהוא אדם כזה טוב, יצא לו ממש עקום. הוא אמר משהו בסגנון: זיו היה אמור להיות כאן היום, ובמקום זה עומר כאן. עומר כמובן נפגע עד עמקי נשמתו ואני לא ידעתי איפה לקבור את עצמי. לא ידעתי! הרי זה הדבר שהיה

במרכז הזוגיות שלנו כל הזמן, המשחק כביכול בין האהוב החי לאהוב המת, ההשוואה בין שניהם, הטרגדיה שהפסיקה את סיפור האהבה הראשון שלי והעניקה לי את סיפור האהבה השני שלי. ואז מגיע הרב ופשוט אומר את זה באמצע החופה.

אחרי שעומר אמר "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי", כולם שרו ומחאו כפיים, התחבקו וחייכנו אבל הלב שלי רעד, ממש רעד. אחרי החופה הקהל הוביל אותנו לחדר ייחוד. החזקנו ידיים, עומר הגבוה והחסון ובתוך היריד הגדולה והחמה שלו, מונחת כף היד הקטנה שלי. סוף סוף נחה. כשנסגרה מאחורינו הדלת, עומר תפס את הראש ואמר, אני לא מאמין שהוא אמר את זה. אני לא מאמין. ישבנו באלם. ניסינו לאסוף את עצמנו. להתאושש. אמרתי לו, אני אוהבת אותך. אני רוצה להיות איתך. פשוט יצא לו עקום.

השניות הזאת בזוגיות שלנו הרגישה כמו נכות. תמיד יש משהו בצד. כלומר, תמיד יש זיו בצד. ועכשיו, היום, מה אני עושה עם החיים שלי? עם זה שיש שניים מתים. זיו ועומר. לעזאזל! למה אני צריכה לעבור את זה. מה השיעור הזה שאני צריכה ללמוד בחיים שלי, איך זה יכול להיות? אני לא רוצה להתמסכן. ועדיין אני שואלת את עצמי למה דווקא אני. ועדיין, אני רוצה לחיות. להיות שמחה. מגיע לי. מגיע לילדים שלי.

מהשבעה על זיו אני זוכרת את העיניים של עומר, החבר הכי טוב שלו, כשהוא ראה אותי. הוא תלה בי עיניים עצובות. עומר היה איש גדול מאוד, גבוה כזה. הוא חיבק אותי חזק ככה שהרגשתי שאני נמסה בתוך הזרועות שלו ושנינו בכינו. ומאז הוא פשוט היה שם. עומר תמיד היה לידי. חלקנו יחד את האבל. בתקופה ההיא עומר יצא לקורס קצינים וכשהיה מסיים את היום שלו הוא היה מתקשר לשאול מה שלומי. הוא היה איתי גם בלילות וגם בבקרים כי הוא ידע כמה קשה לי לקום לעבוד, אז הוא היה מתקשר בבוקר לדחוף אותי. הוא אמר לי, יאללה, קומי, את מסוגלת. זה הרגיש לי טוב. לא הסתכנתי, זה היה בסך הכול עומר, החבר הטוב. עומר שיש לו חברה באותו זמן, עומר שהיה חלק מהחבורה שלנו כשיצאנו לדאבל דייט בזמן שזיו היה בחיים. זיו ואני ועומר ודפנה.

גם אחרי שעומר נפרד מהחברה שלו, המשכנו לדבר כרגיל. היה שלב שכבר לא יכולתי לשאת את החיים פה בארץ עם כל האבל הזה, וחברה הציעה לי להצטרף אליה לטייל בחו"ל. לא היה לי מה להפסיד, ארזתי את עצמי ונסעתי לדרום אפריקה. עומר ואני היינו מתכתבים בדואר אלקטרוני, אחת לשבוע. וגם שם המשכנו להתכתב, כי הקשר בטלפון לא היה רציף. היה שלב שכל הקשר בינינו הרגיש לי מוזר. שזה מתחיל להיות טיפה מעבר. הרגשתי שעומר זקוק לי ושאיני זקוקה לו בשביל לעמוד מול הכאב. חשבתי: החבר הכי טוב שלו נהרג. והוא עדיין ילד, זאת הפעם הראשונה שבה הוא חווה דבר כזה גדול. הרגיש לי שהוא נשען עליי באותו האופן שבו אני נשענת עליו.

כשכבר התחלתי להבין שמהו קורה בינינו, הרגשתי נעים וגם מפחיד. מצד אחד, יש כאן קשר רומנטי לא מדובר והלב שלי מספר שקורה משהו מתחת לפני השטח. מצד שני, מעל לפני השטח מתרחשים המון דברים, למשל השוואות. כל הזמן השוואות בראש שלי בין זיו לעומר. בין עומר לזיו. אני עם עומר ואני עם זיו ובינתיים הייתי רחוקה מהארץ ורחוקה מעומר. חזרתי מחו"ל אחרי חצי שנה, כלומר עשרה חודשים אחרי שזיו נהרג. וחזרתי הביתה.

חלק מהריפוי שלי היה לעשות ספורט. לאמא שלי ולי היה הרגל. כל ערב יצאנו להליכה של שעה ביישוב שלנו. היינו מדברות על הכול ובוכות את הכול והיו לנו שיחות מאוד משמעותיות, שיחות שהצילו אותי, חיכיתי להן כל היום. ערב אחד בזמן ההליכה שלנו היא שאלה אותי, מה את אומרת, אולי תחשבי על קשר חדש?

אני לא שם, אמרתי לה, אבל אם יש מישהו שאולי אני מצליחה לחשוב עליו, אולי-אולי מצליחה לדמיין אותו, זה עומר. אבל לא נראה לי, הוא בטח לא בעניין, הרי אני החברה של זיו, בהא הדיעה. אין סיכוי.

ואמא אמרה לי, למה לא לתת צ'אנס? נאנחתי והכנסתי לתוך השיחה שלנו את כל הפחדים שלי. והיו לי כל כך הרבה. חשבתי לעצמי, יש ביניהם קווים דומים. בעיקר במראה, בגודל. אבל בפנים הם אחרים לגמרי. לימים הבנתי שבהתחלה חיפשתי כל הזמן את הדומה ביניהם, את מה שעבד לי. כשהבנתי שיש כאן משהו אחר שגם הוא עובד לי – נבהלתי. היום אני יודעת להגיד שהיה שם משחק שלי עם עצמי. אני רוצה ולא רוצה. זה

מוקדם ולא מוקדם, ומה יגידו. הרבה מה יגידו. הראש שלי עכר בלי הפסקה וגם עומר הרגיש את אותם הדברים והיה מבוהל מאוד.

כל הבלבול הזה הגיע לשיא ביום שישי אחד. הוא אמר לי, אני נשאר בבסיס, אולי תבואי בערב, נשב?

ידעתי לקראת מה אני מגיעה. שנינו ידענו שמשהו בינינו קורה. הגעתי בג'נס פדלפון וגופיית סבא לבנה. ישבנו במבצר של השייטת, יש להם מבצר מאוד יפה שם בבסיס. כל כך התרגשתי, חיכיתי מאוד לראות אותו וכשהתיישבנו הוא אמר לי: קשה לי. אני מסתכל עלייך ורואה את זיו. אני לא יכול. זה מבהיל אותי.

אמרתי לו שאני מבינה ומרגישה אותו הדבר, אבל בסופו של דבר זיו לא פה. היינו רוצים שהוא יהיה איתנו, אבל הוא לא. ומגיע לנו להמשיך. זה הרגיע אותנו. ומשם המשכנו לדבר עד השעות הקטנות של הלילה. מאז אפשר להגיד שגיששנו את דרכנו בזמן שאף אחד מהחברים שלנו לא ידע. כל כך פחדנו מהתגובות. לא ידענו איך הצוות שלהם יקבל את זה, ואיך אמא של זיו תרגיש. אמרנו שעכשיו ניתן לעצמנו את הזמן שיהיה רק שלנו ואחר כך נספר.

חודשיים אחרי שהיינו ביחד הטלפון שלי צלצל בשתיים לפנות בוקר. על הקו היה חבר צוות של עומר. עניתי לו ואמרתי, ליעד, למה אתה מתקשר אליי בשעה כזאת? החברים מהצוות ידעו שיש איזשהו קשר ביני לבין עומר. כולם ידעו אבל אף אחד לא דיבר על זה. עד הלילה הזה. והוא אמר: הכול בסדר. עומר בסדר, אבל חזרנו מפעולה בשכם ועומר חטף כדור ביד והוא בדרך לבית חולים.

נכנסתי להיסטריה ואמרתי שעד שאני לא מדברת איתו אני לא מאמינה. הגעתי להורים שלו ואמרתי להם: אני לא מאמינה שזה שוב קרה לי. ובדרך, בנסיעה שאלתי את עצמי, מה אני עושה? אף אחד לא יודע שאנחנו ביחד ועוד רגע כולם יראו אותי שם לידו. מה עושים?

התקשרתי לאמא של זיו מהדרך ואמרתי לה: לבנה, עומר נפצע ואני בדרך לבית החולים ולא ככה רציתי לספר לך אבל... והיא קטעה אותי ואמרה: אני יודעת, אני מרגישה את זה כבר הרבה זמן ואני שמחה בשבילכם מאוד. והלוואי שרק יהיה לכם טוב. כל זה בשלוש לפנות בוקר ואני בת 21. אלוהים.

ואז הכול התחיל. נתי מהצוות נפצע קשה מאוד בפעולה ועומר אמר לו שנייה לפני שהוא נכנס לניתוח: "נתי, אני חייב לספר לך. אדוה ואני ביחד". ונתי נתן לנו את ברכת הדרך. האירוע הזה היה גייס צ'ינג'ר כי היינו במציאות מורכבת. הרגשנו שאנחנו משחקים משחק עדין שנקרא זוגיות הנסתרת שלנו בתוך הקשר של החיים הקודמים עם זיו. אבל החיים האלו לא נקטעו. במובן מסוים הם גם המשיכו – בראש שלי, במחשבות. הרבה השוואות. הן התרחשו בעיקר בשנים הראשונות וכל הזמן. וההתמודדות הייתה תמידית. אבל כל זה התרחש בתוכי. מבחוץ, כולם שמחו. הסביבה כל הזמן חיפשה ומחפשת גם היום לקבל אישור שאני בסדר. וכשאני בסדר, הסביבה יכולה לקחת צעד אחורה. מה זה להיות בסדר? אם אני מחייכת? אם אני מעלה באינסטגרם דברים כיפיים שאני עושה עם הילדים? אם יש לי זוגיות חדשה, אני בסדר? זה בסדר כלפי חוץ. אבל מה קורה שם בפנים? בפנים יש מאבק. אני רוצה להיות בסדר, אבל אני עדיין בתהליך שיקום. אני נושאת פציעה עמוקה בלב וקשה לרפא אותה. קיים דיסוננס כל הזמן. מה שהרגשתי באותן השנים עם עומר הוא שיש לי זוגיות, אבל שאני לא בסדר במאה אחוז. אני מתמודדת עם זוגיות חדשה כשיש לי זוגיות שנקטעה. הרגשתי צורך כל הזמן להגיד לעומר שאני איתו לא כברירת מחדל, אבל מצד שני, יכול להיות שאני טועה? כי אם זיו היה, כנראה לא הייתי עם עומר.

אמא של עומר גרה בקיבוץ ליד הכנרת. לילה אחד כשהיינו אצלו, הוא העיר אותי בשלוש לפנות בוקר ואמר לי, בואי, הולכים. שאלתי אותו לאן והוא לא ענה. קשר לי סרט על העיניים, לקח אותי לאוטו ואמר, סמכי עליי, אנחנו נוסעים! הוא עוד סימן לי עם האצבעות מול העיניים ושאל "כמה זה?" כדי שאני באמת לא אראה. נוסעים נוסעים נוסעים, יוצאים מהרכב ומתחילים לעשות טרק. הגענו למקום שהיה צריך להיכנס בשער שהיה סגור או לטפס על חומה. ואני עם העיניים מכוסות. עומר הרים אותי ואז הרגשתי שאנחנו מתחילים לעלות על הר. אני שואלת אותו, מה קורה? והוא אומר לי: תיכף, תיכף. אל תדאגי. תיכף מגיעים. כשהגענו לפסגה, הוא אמר לי, חכי עוד קצת עם הסרט. אל תור ידי אותו מהעיניים. בזמן הזה הוא פרש מחצלת, הוציא

שתי כוסות ובקבוק יין. כשהורדתי את הסרט ראיתי שהוא לקח אותי לקלעת נמרוד שבגולן, תצפית מהממת, והיינו שם בדיוק בזריחה. עומר כרע ברך ושאל, את רוצה להתחתן איתי? וזה היה כל כך מתוק ואני התרגשתי בטירוף, בטירוף, וזה היה כל כך עומר! כל כך מתאים לו לעשות את זה ככה וזה היה אחרי תקופה ששאלתי אותו, מה קורה? מתי מתחתנים? מה קורה? וכל פעם הוא היה אומר לי, די! תפסיקי! תפסיקי להלחיץ, כשזה יקרה זה יקרה. חלאס, שחררי! כשזה יגיע, זה יגיע. אחרי שלוש שנים זה הגיע.

לעומר הייתה קריירה צבאית מרשימה. הוא היה מפקד של יחידות מובחרות. הוא עשה תפקידים קשוחים וקרביים שבמסגרתם היה נעלם לימים ולילות ובתפקיד האחרון שלו שירת בתפקיד בכיר שקשור ללוחמה בטרור. את התפקיד הזה הוא סיים בשלושה בספטמבר, אחרי עשרים ושלוש שנים בצבא. בכל השנים האלו לא החזקתי פחד שיקרה לו משהו. לא חשבתי שרק לא יקרה לי שוב פעם.

הרגשתי שאני מחוסנת. לא יכול לקרות לי כלום. וזה גם מה שעומר שידר. הוא היה אומר, "לא יכול לקרות לי כלום. אני בסדר. אני שומר על עצמי". וככה חייתי במשך שנים.

היו תפקידים שבהם הוא היה מגיע בכל יום הביתה והיו תפקידים שבהם חזר רק בימי חמישי. אנחנו כמשפחה לא זזנו עם התפקיד לכל בסיס שהוא היה בו, אלא החלטנו לגור פה, למרגלות הגלבוע. הרגשתי שלי זה חשוב, שהילדים ואני צריכים את המקום הקבוע שלנו שטוב לנו בו.

אפשר להגיד שבכל השנים חיכיתי שיתחיל כבר הדבר האמיתי, הזוגיות השגרתית שזוגות חווים. אבל גם מאוד חששתי ממנה. ולמרות שחיכינו ליום שבו עומר ישתחרר, אני חושבת שגם בינתיים עומר ואני עבדנו בזוגיות שלנו. ידענו את האתגרים והיה לנו חשוב לצלוח אותם. לא תמיד היה שמח. היו שנים מאתגרות יותר, עם יותר ויכוחים, אבל בשורה התחתונה תמיד היה לנו ברור שאנחנו רוצים להיות ביחד.

בשלב מסוים התחלנו ללכת לטיפול זוגי אחת לשבוע. ולא כי היה פיצוץ. הרגשנו שאנחנו צריכים את זה בשביל לשפר את התקשורת הזוגית

שלנו ולהתמודד עם האתגרים של היום יום, הרי היו ימים שלא דיברנו בהם בכלל בטלפון וכבר התרגלנו לזה. לא הרגשתי צורך לדבר כי כבר התרגלתי לחיות לבד, ואז עומר לא היה יודע מה קרה לי במהלך היום ואני לא ידעתי מה עובר עליו. וכשכבר השלמנו פערים ודיברנו, המידע שמסרנו כבר היה לא רלוונטי והימים פשוט חלפו. הזוגיות חלפה.

ידענו שהשורה התחתונה היא שאנחנו אוהבים ורוצים להיות ביחד, אבל הרבה פעמים הרגשתי שאני זאת שמחזיקה את זה חזק יותר. לא כי הוא לא רצה, אלא כי הוא היה עמוס ושקוע בחיים המקצועיים שלו, ואני הייתי צריכה להזכיר לו מדי פעם: תחזור הביתה.

אז ככה התחיל השבוע שלנו, בכל יום ראשון בשבע בבוקר כבר היינו בקליניקה של המטפלת, עם כוס הקפה ביד, חופרים את החיים. קבענו בשעה הזאת כי עומר היה צריך להמשיך לצבא והדבר המדהים היה שהוא אמר לחיילים שלו, אתם לא מכניסים לי שום דבר לל"ז. זה הזמן שלי עם אדוה. וצריך להבין, ימי ראשון בשבע בבוקר זה הזמן הכי עמוס בצבא והוא לא ויתר עלינו.

הטיפולים עשו לנו טוב מאוד. הבנו איך נכון לנו להיות ביחד כזוג ואיך אנחנו ממשיכים להיות ביחד למרות הזוגיות השנייה של עומר, הצבא. אני חושבת שהצלחנו לעשות את זה טוב.

היו לנו הרגעים שלנו. בימי שישי היינו יושבים בגינה שלנו עם קפה ונרגילה, ובאמצע שבוע, אם הוא היה יכול להגיע מאוחר יותר לצבא, היינו מתאמנים ביחד בבוקר וזה היה זמן האיכות הכי כיף בעולם.

בטקס השחרור של עומר מהצבא, בשלושה בספטמבר 2023, הרגשתי גאווה מטורפת. הסתכלתי עליו ואמרתי לעצמי: איזה כיף לי שהוא שלי ואיזה כיף שהחלק הצבאי בחיים שלנו נגמר.

בחדש שבו הוא היה משוחרר הוא גידל זקן. בהתחלה הוא רצה שפם. אבל אמרתי לו: לא יקרה. אז הוא הלך על זקן. אחרי הספר הוא בא לשאול אותי איך הזקן וביקש, אני רוצה שתלכי איתי לעשות קניות, לקנות בגדים. חייכתי מאוזן לאוזן. לא הכרתי את השפה הזאת אצלו, הוא חי על המדים כל השנים האלו ופתאום הכול השתנה.

בזמן הזה בין השחרור שלו למלחמה הספקנו לעשות הרבה דברים. נסענו, כל המשפחה, לשבוע לאילת והיה חופש כייפי ברמות. משהו בעומר נרגע. הוא היה נוכח ורגוע בלי כל הלחץ שתמיד היה כשהוא שירת בצבא. גם הספקנו לנסוע לנופש זוגי בתל אביב, וביום רביעי שלפני השבעה באוקטובר נסענו מהבוקר לעכו לחגוג יום נישואין. הסתובבנו בנמל המהמם. היה כיף ורגוע. עומר היה על אזרחי ובניגוד לכל בילוי שלנו הוא לא היה דרוך. הוא פשוט היה רגוע ושלו כשהסתובבנו בשוק ההומה וכאילו רק שנינו היינו שם, נתתי לו יד, הסתכלתי עליו ואמרתי לו, מאמי, איזה כיף לנו שאחרי כל כך הרבה שנים טוב לנו ביחד.

התחלנו פרק חדש בחיים שמאוד חיכינו לו. בחדש הזה הוא הספיק להיות הרבה בבית, מה שלא קרה במשך שנים. הוא לקח את הילדים להסעה, עבד בגינה, היה מתקשר אליי בעשר בבוקר ושואל, מה את עושה, רוצה קפה? חייכתי וחשבתי לעצמי, מה אתה קשור, מאיפה באת פתאום. עוד לא עיכלתי את המשמעות של הפרישה שלו. זה היה משעשע. בחדש הזה נפגשנו מדי פעם לקפה באמצע היום והרגשתי שיש לנו זמן איכות אמיתי ביחד, מה שלא היה הרבה שנים.

ביום שישי של השישה באוקטובר, ערב שמחת תורה, הזמנו חברים טובים לסוכה שלנו. הכנו סוכה יפה, הכי של הקיבוץ, עם יוטה ירוקה. כמו של מחנות בני עקיבא. בגלל הרוח כל הקישוטים של הילדים נפלו על הרצפה. פתחנו שולחן גדול והיה ממש כיף. יש לי את התמונה של הערב הזה בראש, שולחן עשיר עם מלא אוכל. הרמנו לחיים לכבוד השחרור של עומר ולכבוד יום הנישואין שלנו, בשבעה באוקטובר. וטל, החבר, אמר: יאללה, לחיים ושיהיו לכם עוד הרבה שנים טובות ושמחות.

היה לנו כיף והם הלכו מאוחר. עומר נשכב על הספה ואמר לי, אני ישן כמה דקות ואז אקום לשטוף כלים. הוא תמיד היה אומר לי: מאמי, שימי לי שעון לעוד עשר דקות אבל אל תיגעני בכלים. אני עושה אותם! אל תיגעני בכלים, בבקשה! באמת, עשר דקות תני לי. אני עוצם עיניים, בסדר? ואני אומרת לו: די, אבל ברור לך שלא תקום! והוא: עשר דקות נשבע לך. אני קם כמו שד! הוא הלך לנמנם, אחרי עשר דקות השעון צלצל והוא פשוט הפך צד על הספה.

בינתיים הוצאתי את אלבום החתונה שלנו, זה היה רגע קטן כזה ונורא נקי. הסתכלתי בתמונות, חיפשתי אחת להעלות לאינסטגרם וחשבת, איזה כיף לנו, איזה כיף לנו! ואיזה סבבה זה לחגוג ככה יום נישואין. לא צריכה מלון ולא מסעדה. פשוט ככה.

בבוקר השבעה באוקטובר קמנו בסכיבות השעה שמונה. עומר היה אמור לטוס לחו"ל לבדוק עבודה באותו לילה. את התיק של הצבא הוא כבר פרק. המדים היו מקופלים במחסן. הוא היה בהתרגשות שיא מהנסיעה בערב, אחרי שכבר כתב לו דף מסודר מה הוא הולך לדרוש ממקום העבודה בחו"ל.

אני מתעוררת ומסתכלת בטלפון ורואה עשר שיחות שלא נענו אצלי. עשר שיחות שלא נענו אצלו וכולן מאותה אחת, חברה מהיישוב ששלחה לי הודעה: אלעד בעלי מחפש את עומר דחוף. שיתקשר.

כשעומר התקשר, החבר אמר לו, אחי תפתח טלוויזיה מהר.

עומר פתח את הטלוויזיה ואמר, אני לא מאמין. תקשיבי. התחילה מלחמה! ואני בהלם. מה? שמונה בבוקר. ועומר אומר: אני חייב ללכת. הוא קלט בשנייה שזה לא משהו שייגמר בעוד רגע. זה הרבה מעבר. שאלתי אותו, לאן אתה הולך? אף אחד לא קרא לך. חכה שמישהו ירים אליך טלפון.

זה צו השעה, הוא אמר. אני חייב להיות שם. זה המקום שלי. איפה המדים שלי? הוא הלך למחסן להוציא אותם ובאותו רגע אני לא מרגישה כלום. הלם. כשהוא הלך חזרתי לישון ודווקא הייתי רגועה, ידעתי שהכול ייגמר והשבת שלנו ממשיכה בשלווה. לקראת הצוהריים אני מתכתבת איתו, מה נשמע, מה קורה, והוא כותב לי: את לא מבינה איזה בלגן. את לא מבינה מה קורה. ואז התחילו לדבר על חטופים. אמרתי לו, יש שמועה שחטפו אמא עם שתי הבנות שלה. זה נכון? הוא אמר לי, זה נכון ואני לא יכול לדבר יותר מדי, נדבר בהמשך.

כשסגרתי את הטלפון התחלתי להבין שמהו גדול קורה. הבטן שלי התחילה להתהפך. הוא היה בבסיס שלו ליד ירושלים ומשם ירד לדרום. ההודעה האחרונה ממני הייתה, "אני ממש דואגת, יש לי הרגשה לא טובה"

והוא כתב לי, "אין לך מה לדאוג, יש לי גב מאחוריי, אני נמצא עם הרבה חברה והכול יהיה בסדר. נדבר כשאוכל". מאז לא דיברנו.

בלילה התכתבתי עם הסגן שלו והוא כתב לי: "הכול בסדר, אין לך מה לדאוג". הלכתי לישון שקטה. קמנו לבוקר ללא לימודים. ישבתי בסלון עם הקטנה שלנו על הרצפה, שיחקתי איתה ופתאום, אני אפילו לא יודעת להסביר, הרגשתי שאני חייבת להתקשר אליו לשאול מה נשמע. הוא לא ענה. סגרתי את הטלפון ובשנייה הרגשתי שאין לי אוויר. עוד לא ידעתי באותו רגע להסביר לעצמי מה קורה, אבל הרגשתי שאין לי דם בגוף ואמרתי לעצמי: משהו קרה.

התקשרתי לחברה ושיתפתי אותה והיא לא הבינה, למה את חושבת שמשוהו קרה? תוך כדי התחלתי לקבל הודעות מחברות ומחברים שלו. מה קורה? הכול בסדר? שמעת מעומר?

בפועל מתברר שכולם כבר ידעו. אני לא ידעתי. ואני בבהלה באותו רגע שמשוהו קורה ואני לא יודעת מה קורה. אני מסתובבת בבית כמו אריה בכלוב. הילדים איתי, אני מתלבטת אם להגיד להם או לא, והם רואים שמשוהו קורה, חברים מגיעים לפה, מנסים להתקשר לבתי חולים. התחילו להגיע שמועות שהוא נפצע והוא בדרך לבית חולים. מדינה קטנה. מספיק שאחד אומר לשני וזה מתחיל לרוץ.

זה היה בראשון אחר הצהריים ואני זוכרת את עצמי בטירוף, טלפונים, מנסה לחפש, אני מתקשרת למפקדים שלו והם לא עונים לי. אני מושיבה את הילדים ואומרת להם: תקשיבו, משהו קרה לאבא. אני לא יודעת להגיד מה, יש הרבה בלגן, אולי הכול רק שמועות ואני מבטיחה לעדכן אתכם. הם הגיבו בלחץ ואני רק חשבתי, לעומר לא יכול לקרות כלום. האדם הזה הוא הרקולס. לא רק אני חשבתי ככה. כולם חשבו ככה. זה הבנאדם. קיר. אי אפשר לשבור אותו.

השם שלו לא הופיע באף בית חולים ואני נרגעתי. זאת רק שמועה. הכול בסדר. ירד הלילה והילדים הלכו לישון. בחצות אני מקבלת הודעה ממי שהייתה פקידה שלו והיא כתבה לי: "אני משתתפת בצערך". התקשרתי אליה ושאלתי אותה על מה היא מדברת והיא אמרה, אוי אני מצטערת, דיברתי שטויות.

חשבתי שאני מאבדת את זה. נפלתי באותו רגע והתחלתי לבכות. אמרתי לעצמי, אני לא אעבור את זה עוד פעם, אני לא... וחברה שהייתה כאן אמרה לי, את לא תעברי את זה עוד פעם. זאת רק שמועה. הרגשתי כאילו אני בסרט. התקשרתי למפקד שלו והייתי בהיסטריה. כל שאר המפקדים לא ענו. אמרתי לו, אני חייבת תשובה. אני מסתובבת כמו אריה. הם הבינו שאני מרגישה שקורה משהו ושצריך לזרז את ההודעה. הם המשיכו להגיד: לא שמענו כלום, אנחנו צריכים לבדוק. סביב השעה שתיים סוף סוף הלכתי לישון כשמצד אחד אני לא מאמינה שמהו כזה יכול לקרות ומצד שני אני גם יודעת ומבינה. אחרי בקושי חצי שעה שמעתי דפיקה בדלת. קמתי.

בדלת עמדו שני קצינים.
באותו רגע עבר לי הסרט של החיים שלי.
לא בכיתי.
אמרתי לעצמי: אדוה, זה הזמן עכשיו.

הילדים שנאו את השבעה. לא הייתה להם פרטיות וזה היה קשוח. גם אני אדם פרטי, אני אוהבת את הבית שלי ואת השקט שלי. ופתאום הדלת פתוחה ומגיעים לכאן בלי הפסקה, בלי הפסקה, בלי הפסקה. חשבתי לעצמי, אם עומר היה פה, היינו מתחלקים. כל אחד מאיתנו היה יושב עם מישהו אחר. אבל הוא לא כאן והכול עליי. הרגשתי שאני צריכה לעבוד בשבעה שלי, אנשים מגיעים להשתתף בצער שלי ועומר לא פה איתי. אמא של זיו הייתה ממש חלק מהשבעה, היא הייתה כאן כל יום. בתוך הכאב שלי חשבתי עליה המון. היא כאילו איבדה עוד בן, כי עומר היה בקשר קרוב מאוד איתה. בשלוש לפנות בוקר הייתי נכנסת למיטה עם קפה. יושבת וחושבת איך אני. מה לי ולזה: למעשה השבעה נגמרה אחרי עשרה ימים, בגלל הזמן שבו התחלנו לשבת אחרי שקברנו אותו. איך שחזרנו מהקבר קרצפתי את הבית. הייתי חייבת לאוורר אותו ועשיתי קניות בזארה באלפיים שקל. בחיי. הייתי חייבת להרגיש שפויה.

בחדשים הראשונים ההורים שלי היו מגיעים לפה בכל שבת. השבתות היו נורא קשות. לא יכולתי להתקרב למטבח. רק המחשבה להכין אוכל הציפה

אותי. כשעומר היה בחיים, היה לנו את אותו ריטואל כימי שישי. היינו קמים אחר הצהריים מהשנ"צ ומתחילים לבשל. אני בישלתי ועומר תמיד התעורר מאוחר, הוא הגיע למטבח כשאני כבר הייתי עם כל הסירים על הגז. הוא היה מתנהל לו בנחת, מכין קפה שחור, יושב עם הוופלים של עליית ממש לירי במטבח, עד שהייתי מתעצבנת ומאיצה בו. נו, מה קורה? בוא תעזור. הוא היה אומר: טוב, אני אעבוד קצת בגינה, או שהיה מקלח את הילדים. מטבח לא היה הצד החזק שלו. הוא היה מכין רק שניצלים ושקשוקה. אבל איזו שקשוקה! הוא היה עובד בזה, כמו איש צבא הכול אצלו היה מסודר והוא היה מקדיש לכל עגבנייה את הזמן שלה. יותר מדי זמן. היה לו פרוטוקול תבשיל. עם השנים למדתי להגיד שיאללה זה שלו. התנועה הטבעית שלי הייתה להגיד "אם אתה לא נמצא בבית אז אל תתערב", אבל עבדתי על עצמי כל השנים לעשות את הגשר הזה של הגעת – אז בוא נהיה ביחד, למרות שלא בא לי. תעשה שקשוקה – למרות שאני מעדיפה לתקתק אותה. במהלך השבוע הייתי לבד וקיבלתי החלטות לבד, והרבה פעמים הייתי צריכה להגיד לעצמי: כשהוא מגיע לסופשבוע, תכניסי אותו. זה לא המקום הטבעי שלו. היה לי מאוד חשוב לשמור על זה כי אני חושבת שזאת עבודה שלי עם עצמי. שיננתי: תרפי. ביום ראשון הוא חוזר לצבא.

אחרי שעומר נפל, לקח לי הרבה זמן לחזור למטבח. וכשכבר נכנסתי, וגם היום כימי שישי, יש לי הרבה רגעים שאני עומדת פה, במטבח, עם הגב למדרגות והפנים אל הגז. אני מסתכלת אחורה ומדמינת את עומר. לפעמים זה קורה לי בדיוק בשש בערב, אותה השעה שבה הוא היה מתעורר ויורד אלינו. אני שמה מוזיקה ואומרת לעצמי שאני רוצה שיהיה לי כיף. הבנות מגיעות לרקוד איתי, לפעמים אנחנו מבשלות ביחד. אני נזכרת בו, היפהפייה הנרדמת שהכעיס אותי בשעת הקימה שלו, נותן לי חיבוק, גם אם כעסתי עליו באותו יום, ושר את השיר שמתנגן ברקע. ואחר כך היינו יושבים בפינת האוכל, אוכלים ביחד. עד שאין לך את זה, אתה לא מעריך את זה. או שכן הערכת, אבל לא מספיק חשבת על זה. הרבה פעמים ארוחות שישי שלנו היו מלוות בריבים קטנים של מי יושב ליד מי. היום אני מתגעגעת לרגעים האלו. אני לא מתעלמת מזה שעומר לא פה. אני לא מתעלמת מהמצב הקשה. אני מדברת על זה גם עם הילדים. אני בוכה מולם, אני משתפת אותם שעצוב לי וזה חלק מאיתנו. זה כל הזמן חלק. מדי פעם זה נופל עליי שאני גם האמא

וגם האבא. ואני מפחדת שלעולם לא אצליח להיות עומר בשביל הילדים. הייתה בינינו חלוקה נורא ברורה. אני הייתי הרגש ועומר היה השכל. הוא היה בן אדם חכם נורא שכל הזמן רצה ללמוד עוד ועוד.

כשהוא היה מקריא לילדים סיפורים לפני השינה, זה היה על מפקדים בצבא. משהו שממש לא מעניין ילדים, אבל הסיפורים האלה בערו בו והוא היה מכניס בהם כל כך הרבה חיות.

הילדים היו מהופנטים. אני לא זוכרת מתי בפעם האחרונה סיפרתי לבנות סיפור לפני השינה. אני מותשת בסוף היום. אני בחיים לא אוכל להחליף את עומר. זה היה שלו. וכשהיינו יוצאים לטייל הוא היה מראה לנו תמיד, תראו, אני ניווטתי בהר הזה ובהר ההוא. הוא הכיר כל אבן ועל כל דבר היה לו סיפור.

אני לא יכולה להיות גם אבא שלהם. לקח לי זמן אבל השלמתי עם זה. אני יכולה לעשות את הכי טוב שלי אבל לא מעבר לכך.

עומר הלך בתקופה הכי טובה שהייתה לנו בזוגיות. אחרי שהגענו לאיזה איזון עמוק.

הייתה פעם שהוא אכזב אותי ולא שכחתי לו. שנים. חופית הבכורה שלנו הייתה קטנה ונסעתי איתה ברכב. באמצע הדרך היה לי פנצ'ר בפעם הראשונה בחיים שלי. נתקעתי בתחנת דלק והייתי בחוסר אונים מוחלט. התקשרתי לעומר. הוא לא ענה. התקשרתי פעם נוספת. הוא לא ענה. התקשרתי שוב והוא ענה בתקיפות: אני לא יכול לדבר עכשיו. זה דחוף? ואמרתי לו: כן! אני עם פנצ'ר ואני תקועה בתחנת דלק! הוא אמר לי בלקוניות, אני לא יכול להתעסק עם זה עכשיו. תסתדרי.

ניתקתי את הטלפון והרגשתי חוסר אונים מוחלט. שאלתי את עצמי, מה היה פה עכשיו? כל התסכול והקושי של חיי צבא נכנסו באותו רגע ומילאו אותי. התקשרתי אליו עוד פעם והוא ענה ואמר, אני לא יכול לדבר! וצעקתי עליו, אבל מה אתה רוצה שאני אעשה? אני לא יודעת מה לעשות, אתה משאיר אותי פה לבד, תעזור לי! תגיד לי מה לעשות! ממש בכיתי בטלפון והוא פתאום התאפס על עצמו והתחיל להיות איתי, הסביר לי למי להתקשר ומה לעשות.

באותו הרגע הרגשתי כל כך לבד כי אומנם הוא בחר את הקריירה הצבאית ואני מאחוריו אומרת לו "אמן ולך תעשה מה שנכון וטוב לך", אבל אז ברגעים כאלו אתה משאיר אותי לבד? לאורך השנים החזקתי הכול לבד, לא ביקשתי עזרה, וכשהייתי צריכה את העזרה הנקודתית הזאת, הוא לא היה שם.

עברו חמש עשרה שנה ואני עדיין זוכרת את הרגע הזה כאילו הוא התרחש אתמול. כי הרגע הזה ביטא את סך כל הדברים שהיו ולא היו בקשר שלנו. בנקודת הקצה הזאת הוא לא הבין את הסיטואציה, כי הרי תמיד הסתדרתי לבד, אבל כשלא הסתדרתי, והייתי זקוקה לו, הוא לא היה שם. במהלך השנים הרגשתי שאני משנה משהו בעצמי. שאני מבינה שאנחנו חיים חיי צבא ושוזה הוא ואלו החיים שלו שהם החיים שלנו ושלקחתי על עצמי ללמוד לתפעל לבדי את הדבר שנקרא בית ומשפחה. דיברתי כך לעצמי כדי שבפעם הבאה שאני אתקע עם פנצ'ר אני לא אצטרך להתקשר אליו. עם הזמן התרגלתי לעשות את כל הדברים לבד וזה יצר בינינו נפרדות, אבל גם חיכוך כי הוא היה מתוסכל כשהחלטתי דברים לבד.

לפעמים הוא היה שואל לאחר מעשה: למה לא התייעצת איתי? למה לא שאלת אותי? למשל, אם היה קורה משהו בבית הספר שהוא רצה להיות מעורב בו, הוא היה מתעצבן: למה החלטת לבד? למה לא התקשרת אליי? ובכל פעם אמרתי, כי אתה לא זמין ואתה לא פנוי ואני לא מוצאת את האנרגיה להתקשר אליך ולחכות אם תענה לי או לא ולהיות מתוסכלת ממך. עברנו דרך כזאת ארוכה מהימים האלו. דרך מהנפרדות אל היחד.

כשעומר היה בחיים, סופשבוע היה מוקדש למשפחה. חברים היו צוחקים או מתבאסים שאנחנו לא נפגשים איתם בסופ"שים. כל יום שישי אני הייתי מסיימת אימונים בסטודיו והוא היה מסיים אימון בקרוספיט, זה היה הכיף שלו, והיינו נפגשים לקפה ויושבים עד 12:00, קבוע. כל השבוע הייתי בתנועה עם הילדים ושישי היה השקט. הרגשנו שאנחנו צריכים את הזמן הזה עבורנו.

מאז שהוא נהרג ימי שישי שלי הפכו ריקים נורא. הרגשתי שאני צריכה למלא אותם במשהו. נסחפתי לתחום היוגה, לא חשבתי שאני יכולה לאהוב יוגה, אבל התאהבתי בזה.

עומר היה איש ידיים. בשבת היה מכסח את הרשא, מביא עוד עץ מהמשתלה. רק תיתני לו לעבוד, לסדר. לא יכול לשבת. אחר כך יושב עם הקפה, מסתכל על הגינה.

הייתה לו נרגילה שאיתה הוא היה עושה את הטקס הזה. קניתי לו אותה ב־1,500 שקלים ליום ההולדת. הוא היה יושב כמו ראיס כזה, מדליק את הנרגילה, מזמין אותי לשבת איתו בחוץ.

הדיסוננס הכל כך גדול אצלו היה שכלפי חוץ הוא נראה כמו הר אדם, זה היה יכול אפילו לאיים, אבל הוא מייד חייך חיוך ענק עם שיניים גדולות, והעיניים הירוקות שלו, כאלו מהממות, אי אפשר היה שלא להתאהב בו. ואיזה פה מלוכלך היה לו. ומצד שני, הוא היה אחד האנשים הכי טובים שהכרתי. אין אדם שהוא לא עזר לו. הוא היה מוכן להתנדב בכל דבר, הוא היה למשל קצין הביטחון של היישוב, למרות שהוא לא היה בבית במהלך השבוע. שאלתי אותו, איך אתה לוקח על עצמך כל כך הרבה דברים כשאתה עמוס עד מעל הראש? והוא ענה לי, מי ייקח את זה אם לא אני?

עומר היה גם סמן הציונות אצלנו בבית. כל עניין המסורת, הזהות של העם היהודי – זה היה עומר. זה בער בו. נכון שהוא היה קיבוצניק, אבל הוא חיפש כל הזמן. הוא לא האמין באלוהים, הוא אמר לילדים: לדעתי לא קיים אלוהים. מה כן? איזושהי ישות. הוא היה מביא להם בכל פעם כל מיני סימוכין שאין אלוהים.

הייתי מוקסמת מעומר שהיה איש אמת ועדיין היה פתוח לקבל את כל השאר. כשהגענו למשל לשבתות אצל ההורים שלי, שהם משפחה דתית, הוא היה מאוד מכבד.

עומר נתן לי את כל העולם. אני יודעת שהייתי עבורו יותר מהכול. הדבר הכי מתוק שהוא עשה לי אי פעם ליום ההולדת היה כשהוא הגיש לי דף כתוב, ועליו תמונה של הירח וחתימה למטה. שאלתי אותו מה זה והוא אמר לי, קניתי לך שטח בירח! הוא קנה לי שטח בירח. זה היה עומר. הוא באמת הוריד לי את הירח. והוא בנה לי את הסטודיו שלי לפילאטיס. הוא הגשים לי את החלום הזה למרות שהוא היה עמוס כל כך בעבודה. עומר האמין בי יותר משהאמנתי בעצמי. הוא אמר לי, את לא מבינה מי את. בא לי שתעופי על עצמך. הוא היה מתבאס כשהייתי מקטינה את עצמי או מתמלאת

בחוסר ביטחון. הוא תמיד איזן אותי. ואני אותו, אני נתתי לו את הקרקוע. הוא היה חמום מוח ולוחם צדק ואני הייתי מרגיעה אותו.

הוא כל הזמן היה אומר לי, אני רוצה שיהיה לך טוב. אני רוצה שתהיי שמחה. זה התבטא במעשים הקטנים. כל מה שרציתי הוא היה דואג להשיג עבורי. למרות שהייתה לו דמות גדולה וקשוחה, הוא בעצם היה דובי קטן כזה שהיה אומר לי כל הזמן, אני אוהב אותך, איך אני אוהב אותך. גם אחרי שנים. גם לילדים הוא היה אומר, איך אני אוהב את אמא שלכם, יאללה! גם כשהיא מטריפה אותי! איך אני מת עליה. הוא היה אומר לחופית: אין, בחיים אני לא עוזב את אמא שלכם למרות שהיא מטריפה. אין, אין! לפה (למצח) היא מגיעה לי, ועדיין אני לא משחרר אותה!

הייתי מטריפה אותו לפעמים. מבחינה כלכלית למשל, לא היו לי גבולות. זה היה משגע אותו כי הוא הגיע מקיבוץ ושם הכול מדוד. היו לנו הרבה ריבים על זה. הוא היה מפרגן לי כשחזרתי מאיקאה ומחמיא על הבחירות שלי, אבל בסוף החודש הוא היה עושה פרצוף.

הטרפתי אותו גם בזה שאני יכולה לצאת מהבית ולהשאיר את המזגנים פתוחים, גם את הרשתות ואת הרלת. הוא לא הבין למה קשה לי לסגור הכול. הייתי אומרת לו שאני פשוט שוכחת, לא שמה לב, שזה לא בכוונה. עם הזמן הוא למד להבין שזאת החולשה שלי. הייתה לו אנחה כזאת, שהוא היה אומר בקול חזק "אדוה חיה...", הוא היה קורא לי בשם המלא שלי בעיקר כשהוא היה פותח את המקרר ומגלה ששוב פעם פתחתי בקבוק חלב, למרות שיש בקבוק אחר פתוח. ועוד אחד. ועוד אחד. וכולם חצי מרוקנים. זה הטרף אותו. הייתי מוציאה חלב לקפה ומשאירה על השיש במקום להחזיר למקרר. הוא איש צבא, דברים כאלו משגעים אותו. אם הוא היה עומד במטבח וקורא לי "אדוה חיה!" הייתי צועקת לו מהחדר ליד, שמעתי את זה, שחרר! אז השארתי את החלב, בסדר! הוא קרא לי ככה בקול של "אין לי כוח אלייך", ממקום של השלמה. באותה מידה הוא גם היה אומר לי כל הזמן, אני לא יכול בלעדיך. וגם: את יכולה בלעדיי. הוא תמיד היה אומר, אם יקרה לי משהו, את תסתדרי בלעדיי. אם לך יקרה משהו, אני גמור!

האהבה שלי לעומר התבטאה בדאגה שלי אליו. לא דאגה חונקת, אלא דאגה במובן של לקנות לו את הדברים שהוא אוהב, שהמקרר יהיה מלא בהם.

לבשל לו לשבת את הדברים שהוא אוהב, לשלוח לו מדי פעם הודעה באמצע היום, אפילו רק "היי מאמי" כזה שהוא ידע שאני שם.

הראיתי לו אהבה גם בזה שהייתי לציירו ומאחוריו והוא ידע את זה. וזה גם לא היה ממקום של הקרבה או מסכנות, לא "אני פה בבית בגלל שאתה בצבא", אלא "אני מאחוריך. תעשה מה שאתה צריך לעשות, מה שאתה מרגיש שאתה מאמין בו ושנכון לך לעשות – אני איתך תמיד". מה זה אם לא אהבה?

עם השנים למדנו לריב. בהתחלה היו בינינו פיצוצים. עם השנים למדנו גם לריב נכון וגם להשלים. וגם למדנו אחד את השנייה ולמדתי את הצבא. בהתחלה הייתי בונה עליו כשהוא היה אומר שהוא יגיע בשעה מסוימת הביתה ואני אוכל לצאת. הוא היה אומר לי למשל, אל תדאגי, בשבע אני אגיע הביתה ותוכלי לצאת לאימון. ותמיד, קבוע, הוא היה מתקשר בשעה שבע ואומר, אל תשאל, אני תקוע בפקק. אז למה אתה לא מעדכן קודם? עם הזמן מצאתי לעצמי עוגנים. שריינתי בייביסיטר, למשל.

הטיפול הזוגי עזר לנו למצוא את הדרך חזרה, לחיים ביחד, לפני שזה הפך להיות אתגר קשה. כי בדיוק כמו אצל כל הזוגות, גם הזוגיות שלנו לא הייתה זוגיות מושלמת, לא הכול היה טוב. אצל אף אחד אין זוגיות מושלמת. למדנו עם השנים להפוך אותה לזוגיות שהיא מושלמת לנו. היא הייתה טובה לנו עם הרבה קשיים בדרך והרבה עליות וירידות.

כשכן אדם מת, קל מאוד להגיד את כל הדברים הטובים שלו, איזה איש מדהים הוא היה. לפעמים גם נוח לי לזכור רק את הדברים הטובים ולטשטש את השאר. אבל בשורה התחתונה מאוד מאוד מאוד אהבנו אחד את השנייה והקשר שהתחיל בינינו לפני עשרים שנה היה קשר חברי. לשם חתרנו כל הזמן לחזור.

בסוף בסוף, אנחנו חברים ויש קשיים ויש ריבים ויש חיכוכים, ויש רגעים ששואלים מה בכלל אנחנו עושים ביחד, אבל מה עוד יש? יש אהבה, ואליה ניסינו למצוא את הדרך. ולפעמים אני הייתי צריכה לחזור שנים לאחור, ולהזכיר לעצמי למה התאהבתי בו ושזה הוא שעומד לפניי היום.

לאורך השנים היו נשמות טובות שאמרו, הוא כבר שנים בצבא. אתם לא יודעים איך זה לחיות ביחד. עכשיו חכי שהוא ישתחרר... לא בטוח בכלל שתישארו ביחד. ואני אמרתי כל הזמן שאין סיכוי שזה יקרה כי אנחנו עובדים על הזוגיות שלנו ואנחנו יודעים לקראת מה אנחנו הולכים. אנחנו נצליח כי זה לא יפתיע אותנו.

ואז, בום, איך החיים מקבלים תפנית בעלילה. כל אחת והתיק שלה. כל אחת והאהבה שלה שנכבית באמצע החיים. ועכשיו לכי ותאספי את השברים ואת עצמך ואת הילדים שלך ואת המשפחה שלך, ועכשיו לכי תבני משהו חדש אחר. בהתחלה נבהלתי. חשבתי: אני בת 42, אישה עם ארבעה ילדים. אני אלמנה כאילו, מי ייקח אותי? מה יהיה עם החיים שלי מעכשיו? הייתי מבוהלת. החיים שלי היו מושלמים עד עכשיו. לא תכננתי לשנות הכול באמצע.

על הצוואר שלי אני עונדת את טבעת הנישואין של עומר. הוא מעולם לא הוריד אותה מהאצבע שלו וזה לא מובן מאליו, כי כשאתה עובד עם נשק בצבא עדיף להוריד טבעות. הוא תמיד אמר, אני לא מוריד, אני רוצה שכולם יראו שאני נשוי. גם כשהוא נהרג, הטבעת הייתה עליו. הורידו לו אותה ואני ביקשתי שלא ינקו אותה, שיביאו לי אותה עם האבק והדם. לקחתי אותה לצורפת שהכינה אותה וביקשתי ממנה שלא תלטש את השריטות שנוצרו עם השנים ושתחרוט בעיגול הפנימי של הטבעת הקדשה ואת תאריך הנישואים שלנו. הוספתי גם ארבעה יהלומים שהם ארבעת הילדים שלנו.

את טבעת הנישואין שלי השארתי על האצבע בחודשים הראשונים, ואז הורדתי ואז החזרתי. שיחקתי עם זה. לפעמים אני רוצה להיאחז במה שהיה ולפעמים אני רוצה לצאת לדרך חדשה. בסוף הורדתי אותה ושמתי את הטבעת שעומר קנה לי לשחרור שלו, עם יהלום גדול. אבל הרגשתי לא בנוח עם הבומבסטיות שלה וקניתי לעצמי טבעת חדשה, קטנה קטנה, מנצנצת עם יהלומים, אבל לא בולטת.

אני מרגישה שהמוות של זיו כאילו הכין אותי לדבר הזה. כבר הייתי בכל מה שקורה לי עכשיו. כבר עשיתי את זה, זאת לא פעם ראשונה שלי ובשונה מאלמנה אחרת, אני יודעת מה השלבים. כשזיו נהרג והייתי בתחתית של התחתית של התחתית, אני זוכרת שאמרתי, אני לא אצא מזה, אני לא אצליח. אני לא אמצא מישהו שיהיה כמו זיו! אבל מצאתי את עומר. אנשים

שואלים אותי, מאיפה יש לך את הכוחות? ואני מרגישה שזה בגלל שאני בדו'ה'ו. אני יודעת את הדרך, אני מרגישה אותה ברגליים. ובדיוק בגלל זה, ממש מהתחלה, בימים הראשונים, אמרתי לעצמי שעם כל הכאב ועם כל הצער, אני יודעת שאני אמשך הלאה ואני יודעת שאני... שאני אמצא, זאת אומרת שיהיה לי משהו, משהו אחר. לא יודעת מתי אבל אני מזמנת אותו. אני לא אומרת שאני לא יכולה לחשוב על זה בכלל, אלא אני יודעת שלמרות שאני עוד לא שם, זה התהליך הטבעי שצריך לקרות.

והנה, שנים עברו ויש לי המון שיחות עם אמא שלי ואני אומרת לה שאני פשוט רוצה שקט, שקט אמיתי כזה. לחזור להיות מאושרת באמת, מהלב, עמוק פנימה, כמו שהייתי. וזה משהו שאני עוד לא מצליחה לדמיין. אני מצליחה לדמיין את הדרך שאנחנו עושים, שבעתיד אמצא זוגיות, אבל אני לא רואה את עצמי מאושרת באמת כמו שהייתי. כי כרגע הלב שלי פצוע ומדמם.

אני יודעת שהוא יתרפא. אני יודעת שאני אצליח לשקם אותו, אבל אני לא יודעת אם אחזור להיות באושר כזה אמיתי וטהור כמו שהייתי.

אני מאחלת לעצמי את זה. אני מאחלת לעצמי לחזור לחייך מהריאות. לחייך באמת. לחייך ולשמוח, להסתכל על הילדים ולדעת שהם בטוב, שהם בסדר. אבל אני עדיין לא שם היום, אני חרדה להם ובאותה נשימה אני יודעת שהם יהיו בסדר כי אני אעשה הכול כדי שהם יהיו בסדר.

בשבוע שעבר נתקעה פה הרשת. שאלתי את עצמי מה אני עושה. עומר היה מתעסק עם הדברים הטכניים האלו. רק עומר. נאבקתי איתה עד שהצלחתי להחזיר אותה למקום. ואז אמרתי לעצמי, אני בסדר. יהיה בסדר. אני מוכנה לדבר הזה.